

Disertační práce

Výkonnost bank v prostředí nízkých a záporných úrokových sazeb

Autor: Mgr. Petr Hanzlík

Abstrakt

Tato disertace se skládá ze čtyř empirických článků, které se zabývají výkonností bank v prostředí nízkých, respektive dokonce záporných sazeb, které bylo charakteristické pro dekádu následující po globální finanční krizi let 2007-2009. První článek se zaměřuje na analýzu vztahu mezi čistou úrokovou marží (NIM) bank v Evropské unii a tržními úrokovými sazbami v prostředí nízkých sazeb, přičemž zároveň bere v úvahu i vliv tržní koncentrace. Analýza je provedena na velkém vzorku dat z 629 bank ze zemí EU v letech 2011-2016. Výsledky ukazují pozitivní konkávní vztah mezi NIM a krátkodobými tržními sazbami, pokles NIM pro všechny typy bank a vyšší NIM v důsledku vyšší tržní koncentrace. Ve druhém článku zkoumáme determinanty NIM evropských a amerických bank v situaci, kdy se tržní úrokové míry nachází blízko nulové dolní meze (zero lower bound, ZLB), přičemž bereme v potaz i vliv rozdílného institucionálního prostředí ve smyslu rozdílů mezi kapitálově a bankovně orientovanými finančními trhy. V článku analyzujeme velký vzorek 629 evropských a 526 amerických bank z období 2011-2016, přičemž docházíme mj. k závěru, že NIM je signifikantně ovlivněn i těmito institucionálními rozdíly. Třetí článek se zabývá problematikou rizika předčasného splacení úvěru (prepayment risk) a poskytuje empirické příklady z českého bankovního sektoru. Analýza vyčísluje dopad předčasného splacení hypotečního úvěru na rozvahu a úrokovou marži tří různých typů bank, které se liší strukturou svého financování. Výsledky ukazují, že riziko předčasného splacení se promítá do klesající čisté úrokové marže v českém bankovním sektoru. Čtvrtý článek se zabývá dopadem zavedení závazného požadavku na ukazatel krytí likviditou (liquidity coverage ratio, LCR) pro banky. Pro analýzu je využit vzorek dat za 707 bank ze zemí EU z období 2012-2018, který umožňuje zachytit dopad postupného náběhu požadavku na LCR, který začal v roce 2015 na úrovni 60 % a do roku 2018 vzrostl na konečnou hodnotu 100 %. Odhady ukazují pozitivní dopad požadavku na LCR na likviditní situaci bank, přičemž zároveň ukazují negativní vliv existence prostředí záporných úrokových sazeb na likviditu bank.